

## Вересневі самоцвіти – 2014 рік

Цьогорічне свято «Вересневі самоцвіти -2014» проходило у дуже складний і напружений для нашої країни час. А присвячено воно видатній українській актрисі – Марії Заньковецькій. Відкрила 44-й фестиваль на Хуторі Надія жива легенда української сцени - народна артистка України Лариса Кадирова. Вона, до речі, зіграла Марію Заньковецьку у виставі «Марія Заньковецька» І. Рябокляча у Львівському національному академічному українському драматичному театрі ім. М. Заньковецької. Вистава жила в репертуарі театру 22 роки та була показана майже 600 разів. Однією з особливостей фестивалю стало показ вистав восьми професійних театрів України. А тепер все по порядку.

### Марія Заньковецька

4 серпня 2014 року виповнилося 160 років від дня народження Марії Костянтинівни Заньковецької (1854–1934), видатної української актриси.



Легендарна актриса – одна з найяскравіших зірок у театральному просторі кінця XIX - початку XX століть.

«Могутній талант, який зробив би честь найкращій європейській сцені», - запевнив її сучасник С. Петлюра. Яскраве самобутнє обдарування принесло визнання і славу їй особисто, а також усьому українському мистецтву як на батьківщині, так і за її межами.

Вона увійшла в історію театру як видатна українська трагедійна актриса, що у створюваних сценічних образах уособлювала символ української жінки.

Марія Заньковецька – людина високого інтелекту і культури, натура невичерпного темпераменту й життєвого оптимізму, виняткової пам'яті, спостережливості, працездатності. Жінка незвичайної краси і чарівності.



Актриса прожила сповнене страждань і випробувань життя. Однак у створюваних нею сценічних образах, яку б трагедію вона не грала, – завжди відчувалося оптимістичне начало, адже Заньковецька побудувала свою особисту і творчу долю на любові – до театру, до своїх героїнь, до Миколи Садовського, до України.

«Заньковецкая – страшная сила», – так лаконічно визначив сутність артистичного таланту Марії Заньковецької А.Чехов. Видатні сучасники, свідки сценічних тріумфів геніальної української актриси, не скупились на захопливі відгуки і усіякі

компліменти цій дивовижній жінці. Її порівнювали то з Елеонорою Дузе, то з Сарою Бернар, то з Марією Єрмоловою. Істина ж полягала в тому, що вона не була схожа на жодну з цих актрис – вона була Марією Заньковецькою. П. Саксаганський зауважив: «Вона могла затопити театр сльозами» – і це була щира правда – під час гри Заньковецької дехто з надто чутливих глядачів і дійсно втрачав свідомість. Її коронними ролями була Наталка в «Наталці Полтавці» Котляревського, Харитина і Софія в «Наймичці» і «Безталанній» Карпенка-Карого, Одарка і Олена в «Дай серцю волю, заведе в неволю» і «Глитай, або ж павук» Кропивницького, Аза і Цвіркунка в «Циганці Азі» і «Чорноморцях» Старицького.



«М. К. Заньковецька, цей велетень і талант, розгорнула перед публікою дивні риси простоти і мистецтва. Уперше в житті своїм ситий, блискуче одягнений салон побачив дійсне мужицьке життя. Життя того мужика, якого він бачив тільки з вікна вагона, в якому досі вбачав робочу тварину.... Перед ним стояло обідране, забите життям дівча-наймичка. І, незважаючи на дрантя, яким покрито її тіло, вся її істота дихала божественною чистотою і повним любові й муки гарячим серцем», - зазначав К. Станіславський.

27 жовтня 1882 року відбувся її сценічний дебют в Єлисаветграді, де вона виконувала роль Наталки у народній опері І. Котляревського «Наталка Полтавка».

Пізніше Марія Заньковецька (вона взяла цей псевдонім на згадку про минуле і щасливе дитинство в улюблених Заньках) працювала в найпопулярніших і найпрофесійніших українських трупях М. Кропивницького, М. Старицького, М. Садовського, П. Саксаганського, І. Карпенка-Карого.

Сценічне мистецтво Марії Заньковецької відзначалося щирістю переживань, глибоким проникненням у суть образу, високим рівнем майстерності, художньою переконливістю. Її творчість мала велике значення для формування національного театрального мистецтва, розвитку драматургії, створення школи сценічної майстерності для наступних поколінь українських митців.

«Мій дебют на українській сцені був у Єлисаветграді... Я виступила в «Наталці Полтавці». Я хвилювалася у першій дії, не чула свого голосу, коли співала «Віють вітри». За кулісами я від хвилювання впала і пам'ятаю, як заметушилися усі навколо мене, Михалча (лікар) підніс мені краплі, Карпенко-Карий - вина. У другій дії я вже оволоділа собою і твердо вела свою роль». Актрисі часто пропонували перейти до російського театру. І одного разу, коли 1898 р. у Петербурзі О. Суворін – редактор газети «Новое время», драматург і театральний критик, керівник театру Літературно-драматичного товариства – у присутності публіки знову звернувся до неї з таким проханням, вона відповіла: «Наша Україна надто бідна, щоб її можна

було покинути. Я надто люблю її, мою Україну, її театр, щоб прийняти вашу пропозицію».



1896 р. в Одесі оперою «Пікова дама» диригував П. Чайковський.

Українські актори на чолі з Марією Костянтинівною подарували йому вінок живих квітів із написом на стрічці: «Смертні - безсмертному».

Через деякий час Петро Ілліч мав змогу побачити Марію Костянтинівну в ролі Софії з п'єси І. Карпенка-Карого. Після спектаклю великий композитор урочисто вручив їй вінок. На ньому було написано: «Марії Костянтинівні Заньковецькій – безсмертній – від смертного».

Заньковецька ніколи спеціально не навчалась акторській майстерності, та й якоїсь

екстраординарної зовнішності теж не мала. Просто, як сказав один з критиків, «...Господь нагородив її колосальною інтуїцією і унікальним драматичним темпераментом». Вона не складала партитури ролей, а начебто серцем розуміла сутність своїх героїнь і – без штукарства – починала жити їхнім життям. Актриса залишилась байдужою до класичного театрального репертуару – не зіграла ані античних трагиків, ані Шекспіра, чи Мольєра. Незручно почувалася в романтичних ролях. Саме тому й відмовилась від пропозиції перейти на помпезну імператорську сцену, хоча це й обіцяло їй чимало благ... Коханням усього її життя був М. Садовський, з яким вона дебютувала у жовтні 1882 року в «Наталці Полтавці» на елизаветградській сцені. Але ще більшою любов'ю був театр, якому вона присвятила всю себе до останку.

### Програма фестивалю



**24. 09.14 16.00**

**Мала сцена.**

Відкриття нового театального сезону  
**Кіровоградський академічний обласний український музично-драматичний театр ім. М. Л. Кропивницького**

**МАРКО КРОПИВНИЦЬКИЙ  
«КАНІКУЛИ КРОПА».**

Моновистава заслуженого артиста України Юрія Жеребцова.



Режисер і виконавець заслужений артист України Юрій Жеребцов  
Сценографія  
Музичне оформлення

Павло Босий  
Володимир Бабіюк



1903 року у газеті «Елисаветградские ведомости» було надруковано невеличку частину спогадів засновника українського професійного театру, актора, режисера і драматурга Марка Кропивницького. В одній з перших глав Марко Лукович розповідав про свої перші дитячі

враження, про зустрічі з цирком в одинадцятирічному віці. Ці враження очевидно і штовхнули митця служінню українському театру. Саме про ці зустрічі і враження йдеться у виставі «Канікули Кропа».



**24.09.14 18.00**

**Велика сцена  
Кіровоградський  
академічний обласний  
український  
Кіровоградський  
академічний обласний  
український музично-  
драматичний театр ім.  
М. Л. Кропивницького**

**ТАРАС ШЕВЧЕНКО «НАЗАР СТОДОЛЯ». Романтична балада**

Режисер-постановник  
Художник-постановник  
Художник з костюмів  
Музичне оформлення

Євген Курман  
Сергій Ридванецький  
Наталя Ридванецька  
заслужений діяч мистецтв України  
Людмила Трофімова



П'єса «Назар Стодоля» Т. Г. Шевченка, на відміну від більшості його творів, не має протестного характеру.

Щедрий різдвяний стіл, вечорниці, кобзарська творчість, Запорізька Січ, реєстрове козацтво – це елементи, які втілюють ідею раю Тараса Шевченка на Землі.

Розроблено всі головні

етнографічні-побутові обряди, які супроводжували життя в Україні гетьманської доби 17-го століття.

**25.09.14 18.00**

**Велика сцена**

**Полтавський академічний  
обласний український музично-  
драматичний театр імені М. В.  
Гоголя  
АВКСЕНТІЙ ЦАГАРЕЛІ  
«ХАНУМА».**

**Комедія-водевіль**

Вірші Володимира  
Константинова та Бориса Рацера



Переклад Миколи Упеника

Музика Гія Канчелі

Режисер-постановник  
Диригент та хормейстер  
Художник-постановник  
Хореограф-постановник  
Репетитор хореографічних  
номерів  
Концертмейстер

Цицино Кобіашвілі (Грузія)  
В'ячеслав Оріщенко  
Ірина Кліменченко  
Бакарі Хінтібідзе (Грузія)

Світлана Мельник  
Наталія Зайко, Ірина Герасименко

Звукорежисер  
Художник по світлу

Ігор Саблін  
Сергій Юхименко



«ХАНУМА» - класичний грузинський водевіль, написаний у 1882 році. Дія відбувається в Авлабарі – одному з районів старого Тифліса. Найголовніша сваха у місті - Ханума вмовляє збанкрутілого князя одружитися зі своєю нареченою – багатого, але вже немолодою і не дуже гарною Суліко. На її шляху з'являється інша

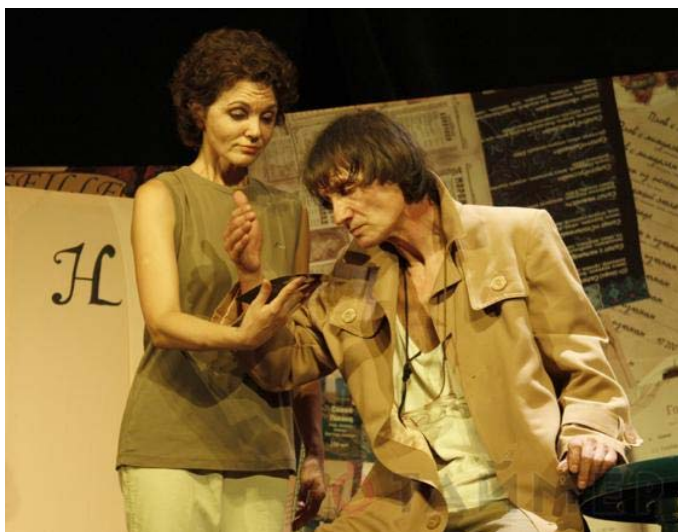
сваха - Кабато, яка перешкоджає планам Хануми. Вона обмовляє Суліко, пропонує князю свою наречену - красуню Сону – дочку багатого купця Микича.

Ханума не збирається поступатися суперниці, тому вигадує інтригу, в якій все виходить так, як вона бажає. Адже сваха з таким стажем не могла не помітити, що молода дівчина Сона палко закохана в іншого - племінника князя - Коте. Та Микич не хоче навіть чути про весілля молодих закоханих, бо все життя мріяв отримати князівський титул. Ханума ж, допомагаючи всім, сама того не очікуючи, також потрапляє у тенета кохання...

Чи будуть закохані щасливі, чи отримає кожен те, до чого прагне, дізнається, переглянувши виставу гоголівців!

**26.09.14 16.00**

**Мала сцена**



**«Театр на Нежинской»**  
**ОЛЕКСАНДР МАРДАНЬ**  
**«МЕНЮ». Сумна комедія**  
Режисер-постановник Сергій Куркаєв  
Хореограф Олег Гусаренко

«Життя як меню - вибирай, що хочеш. Щоправда за все це доведеться платити ... ». Історія «маленької людини», яка, борючись сама з собою, так і не змогла зробити свій вибір у





житті. Чи можемо ми засуджувати її за це? Навряд чи. Так вона розпорядилася відведеним їй часом. Миттевість ця була короткою і обірвалася безглуздо. Але очевидно місія її все ж була виконана. Нічого не створила, але нічого і не порушила. Це теж Підсумок ... І Ангел прийняв її в свої обійми. Тому що у Бога немає поганих чи гарних, ми всі його діти.

**26.09.14 18.00**

**Велика сцена**

**Коломийський академічний  
обласний український  
драматичний театр  
імені Івана Озаркевича  
ОЛЕКСАНДР ГАЛІН «НІЧНІ  
РОЗВАГИ З МОЛОДИМ  
КОЗЕРОГОМ». Комедія**



Режисура, сценографія, музичне  
вирішення Сергій Кузик  
Балетмейстер  
Мирослава Воротняк  
Художник-оформлювач  
Ігор Савчук  
Художник з костюмів  
Олександр Куничак

Вона – багата, успішна, без комплексів та забобонів... Її подруга – ніжна, тендітна і самотня... Вона вирішила зробити для подруги подарунок: запросити молодого хлопця - Козерога, який обіцяє задовольнити будь-які фантазії самотньої жінки...



## 27 вересня Хутір «Надія» Програма заходів



**9.30-11.00** Робота майданчиків і виставок

**10.00** Віталій Гольцов «Вовчеля з казкової торби»

Вистава Кіровоградського академічного обласного театру ляльок

**11.00 -11.30** Урочисте відкриття 44-го Всеукраїнського свята театрального мистецтва «Вересневі самоцвіти», покладання квітів до могили

Івана Карпенка-Карого за участю народної артистки України Лариси Кадирової

**11.30-12.15** «Велетень і талант»

Театральне дійство за участю народної артистки України Лариси Кадирової

**12.30-13.30** Нагородження переможців 55-го обласного огляду- конкурсу аматорських театральних колективів «Театральна весна Кіровоградщини»

**13.00 -14.00** Виступ переможців 55-го обласного огляду-конкурсу аматорських театральних колективів "Театральна весна Кіровоградщини"

**14.00-14.45** Святковий концерт Київського академічного обласного музично-драматичного театру ім. П. К. Саксаганського



Цьогорічний фестиваль «Вересневі самоцвіти» на Хуторі «Надія» відкрила народна артистка України Лариса Кадирова, яка в емоційній і хвилюючій промові зазначила, що свято відбувається завдяки українським воякам, які стримують агресора на східному кордоні нашої держави.

Театр ім. Марка Кропивницького спеціально для Хутора «Надія» підготував театралізоване дійство «Велетень і талант», де були показані чотири знакові ролі Марії Заньковецької (Галя-«Назар Стодоля» Олесь Бушмакіна; Харитина-«Наймичка» Дар'я Завгородня; Цвіркунка-



«Чорноморці» Інна Дорошенко; Маруся-«Житейське море» заслужена артистка України Галина Романюк). Заслужена артистка України Валентина Литвиненко звернулась до глядачів зі словами, які Марія Заньковецька виголосила у промові «Я вірю у будучність рідного народу; я вірю, ні, я певна, вільний геній цього народу створить нове, вільне національне мистецтво. Це мистецтво буде стояти у глибокому органічному зв'язку з інтересами народних мас, буде допомагати їх різнобічному розвитку, їх боротьбі за кращу будучність, за красивого духовно і сильного чоловіка».



**27. 09.14 14.00**  
**Мала сцена**  
**Житомирський**  
**академічний обласний**  
**український музично-**  
**драматичного театру імені**  
**Івана Кочерги**  
**ПЕТРО АВРАМЕНКО**  
**«ЗОВСІМ ІНШІ...».**  
**Комедія**

Режисер-постановник  
Петро Авраменко  
Художник-постановник  
Петро Авраменко

Юний Дональд,  
позбувшись  
надмірної опіки  
люблячої матері,  
починає самостійне  
життя у арендованій  
квартирі. Потім він  
знайомиться з юною  
актрисою, яка мріє  
стати зіркою  
Голлівуду. А  
Дональд пише пісні  
і життя здається



прекрасним, а майбутнє - світлим... Та не все складеться так, як хочеться. Всі герої вистави виходять із випробувань життям зовсім іншими. Та й, за великим рахунком, вони і були зовсім іншими. Просто ситуації, в які вони потрапляють, стимулювали виявлення такої інакшості, неподібності до оточуючих.



**27.09.14 18.00**  
**Велика сцена**  
**Херсонський обласний**  
**академічний**  
**український музично-**  
**драматичний театр імені**  
**Миколи Куліша**  
**РІЧАРД НЕШ**  
**«ПРОДАВЕЦЬ ДОЩУ».**  
**Лірична комедія**  
**Режисер**  
**Влада Белозоренко**

Художник-постановник Олена Карпенко

В основі п'єси – прості, світлі роздуми: у чиїх руках повинен зберегтися наш тендітний світ... На кого поставити у суворій життєвій грі – на закоханих, дивакуватих, або на прагматичних і розважливих...

Якщо жива надія, обов'язково з'явиться той, хто поверне життєві сили, напоїть людей повітрям свободи та озоном літньої зливи. Це – мандрівний Продавець дощу і творець райдуги. Його звать Білл Старбак. Він сам вигадав собі ім'я: «У ньому чуються удари грому і гуркіт обвалів».

Може бути, хтось і вважатиме його шахраєм. Однак, зустрічаючись з ним, люди дивним чином усвідомлюють, що життя не таке вже й страшне, що є в ньому місце для любові і радості ...

Білл Старбак (Олександр Мельник, заслужений артист України) відроджує в людях втрачені надії. Він приходить до них у пору засухи і продає дощ, тобто обіцянку викликати дощ. Він ставить одну умову – треба вірити в диво. Білл змушує Ліззі (Євгенія Кірсанова, Тетяна Проворова), дочку фермера, повірити в те, що вона справжня красуня та гідна любові. Дощ дійсно пішов, а коханий чоловік Ліззі відповів їй взаємністю.



**28.09.14 14.00**

**Мала сцена**

**Національний  
академічний драматичний  
театр ім. Івана Франка**

**ТАДЕУШ РУЖЕВИЧ**

**«СТАРА ЖІНКА**

**ВИСИДЖУЄ». Мелодрама**  
Переклад з польської Ярини

Сенчишин

Режисер-постановник  
заслужений діяч культури

Республіки Польща

Збігнев Хшановський



|   |   |
|---|---|
| Художник-постановник  | народний художник України, лауреат        |
| Національної премії України імені Тараса Шевченка Євген Лисик |   |
| Художник з костюмів   | заслужений артист України Оксана Зінченко |
| Звукорежисер  | Олексій Сікорський                        |
| Художник по світлу  | Ярослав Марчук                            |

У виставі використано музику Дж. Россіні та А. Марчелло, З. Штака та А. Піаццолі

Моновистава за участю народної артистки України, лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка та Міжнародної театральної премії імені Марії Заньковецької Лариси Кадирової

...Гармонія руйнується на очах глядачів невідворотно. Сповідь матері, в одкровенні якої зосередилася, здається, вся скорбота всесвіту, досягає апогею. І ось перед публікою — страждаюча від нерозуміння довколишніх, несправедливості обставин, маленька жінка в сивій перуці та білій довгій сорочці, правдива, немов перед своєю останньою годиною... Спектр емоцій щонайширший! Сповідь акторки досягає висот трагізму. Вона виявляє страждання і силу одночасно. Героїня приречено стоїть серед сміття і розкиданих газетних обривків, залишаючись чистою, готовою знову народжувати синів. (Алла Підлужна).







Балетмейстер - постановник

Диригент  
Хормейстер

заслужена артистка України

Тетяна Брисіна  
Зінаїда Мішук  
Ірина Бурко

Життя родини Кайдашів розгортається в найрізноманітніших побутових виявах. Воно часто окреслюється в гумористичному плані. Іван Нечуй-Левицький в побутовому фарсі «Кайдашева сім'я» яскраво розкрив комічні недоречності, притаманні українському народу. Режисер-постановник, заслужений артист України Олександр Рибчинський, зумів вдало відтворити задуми драматурга. Саме тому вистава «Кайдашева сім'я», прем'єра якої відбулася 2004 року, і сьогодні посідає провідне місце у репертуарі Криворізького міського театру драми та музичної комедії ім. Тараса Шевченка.



**28.09.14 17.00**

**Велика сцена**

**Криворізький академічний  
міський театр драми та  
музичної комедії імені Тараса  
Шевченка  
ІВАН НЕЧУЙ-ЛЕВИЦЬКИЙ  
«КАЙДАШЕВА СІМ'Я».  
Трагікомедія**

Сценічна редакція і постановка  
заслужений артист України  
Олександр Рибчинський  
Художник-постановник  
Анатолій Приходько

